

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

GERMANY

CONFERENCE

INTERNATIONAL CONFERENCE ON
SCIENCE, ENGINEERING AND
TECHNOLOGY

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON SCIENCE, ENGINEERING AND TECHNOLOGY:
a collection scientific works of the International scientific conference –
Gamburg, Germany, 2025 Issue 4

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish,

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference « **INTERNATIONAL CONFERENCE ON SCIENCE, ENGINEERING AND TECHNOLOGY** ». Which took place in Gamburg, 2025.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

TIBBIY TERMINOLOGIYANI O'QITISHDA LINGVOKULTUROLOGIYANING AHAMIYATI

P.Maxmudova

Kokand University Andijon filiali Davolash yo'nalishi talabasi

Annotatsiya. Mazkur maqolada tibbiy terminologiyani o'qitishda lingvokulturologik yondashuvning ahamiyati yoritilgan. Tibbiy terminlar nafaqat ilmiy, balki madaniy va tarixiy ma'no yukiga ham ega ekani ta'kidlanadi. Lingvokulturologiya fanining o'qitish jarayoniga tatbiq etilishi orqali talabalar tibbiy atamalarining kelib chiqishi, semantik tuzilishi, milliy va xalqaro kontekstdagi qo'llanilishi haqida chuqurroq tasavvurga ega bo'ladilar. Maqolada tibbiy terminlarning lotin va yunon tillaridagi manbalari, ularni o'zbek tilida to'g'ri talqin qilish va madaniyatlararo kommunikativ kompetensiyani shakllantirish masalalari ham yoritilgan. Shuningdek, tibbiy ta'limda etimologik tahlil, qiyosiy o'rganish, madaniy kontekstda yondashuv kabi metodlarning samaradorligi ko'rsatib o'tilgan. Lingvokulturologiya kontseptsiyasi: til va madaniyat o'rtasidagi munosabatni, madaniy tushunchalarning tilda ifodalanishini o'rganadigan bo'limi

Kalit so'zlar: Lingvokulturologiya, tibbiyot terminologiyasi til va madaniyat tilshunoslik, madaniy kontseptsiyasi, lingvistik tarjima, madaniy moslashuv, tibbiy talim, kommunikativ kompetentsiya, tibbiy leksika, lotin va yunon tillari, lingvistik yondashuv.

Keywords: Linguoculturology, medical terminology, language and linguistics, cultural concept, linguistic translation, cultural adaptation, medical education, communicative competence, medical lexicon, Latin and Greek languages, linguistic signs.

Ключевые слова: Лингвокультурология, медицинская терминология, язык и лингвистика, культурный концепт, языковой перевод, культурная адаптация, медицинское образование, коммуникативная компетентность, медицинская лексика, латинский и греческий языки, языковые знаки.

Kirish.

Bugungi globalashuv davrida tibbiyot sohasida xorijiy tillarni, xususan, lotin, ingliz va rus tillaridagi tibbiy terminlarni o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi. Tibbiy terminologiyani o'qitish jarayonida nafaqat so'zlarning ma'nosini, balki ularning madaniy va tarixiy ildizlarini o'rganish ham zarurdir. Shu nuqtai nazardan lingvokulturologiya fanining o'zni alohida ahamiyatga ega. Tibbiy terminologiya — bu tibbiyot sohasida ishlatiladigan maxsus ilmiy atamalar tizimi bo'lib, inson organizmi, kasalliklar, davolash usullari, anatomik tuzilmalar va dori vositalariga oid so'z va iboralardan tashkil

topgan. Tibbiy terminologiya — bu tibbiyot fanining tili. U shifokorlar, farmatsevtlar, biokimyogarlarni hamshira va boshqa mutaxassislar o'rtasidagi aniq, qisqa va universal tushunishni ta'minlaydi.[1]

Asosiy qism. “Tibbiy terminologiyani o'qitishda lingvokulturologiya” mavzusi til, madaniyat va tibbiyot fanlarining kesishgan nuqtasini o'rganadi. Quyida ushbu mavzu bo'yicha asosiy tushuncha va tahliliy ma'lumotlar keltirilgan.[2]

Lingvokulturologiya tushunchasi

Lingvokulturologiya — bu til va madaniyat o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni o'rganuvchi fan. U so'zlarning nafaqat lingvistik, balki madaniy, tarixiy va milliy ma'nolarini ham tahlil qiladi.

Tibbiy terminologiyada bu yondashuv so'zlarning kelib chiqishi, ma'nosi va ularning turli madaniyatlarda ifodalanish shaklini o'rganishni anglatadi.[3]

Tibbiy terminologiya va madaniy omil

Tibbiyot terminlari ko'p hollarda lotin, yunon tillaridan kirib kelgan. Ammo har bir xalqning madaniyati ularni qabul qilish, izohlash va qo'llash jarayoniga ta'sir ko'rsatadi.

Masalan: “Anatomiya” (yun. anatemno — kesmoq, ajratmoq) termini turli tillarda ma'nosi o'zgarmagan, lekin tibbiy ta'limdagi talqinlari farq qiladi.

“Kasallik” atamasi o'zbek tilida ruhiy va jismoniy og'riqni bildiradi, ingliz tilidagi disease esa ko'proq organizm funksiyasining buzilishi ma'nosida qo'llanadi.[4]

O'qitishda lingvokulturologik yondashuvning ahamiyati

Tibbiy terminologiyani o'qitishda lingvokulturologik yondashuv:

Talabaga terminning semantik ildizini tushunishga yordam beradi;

Turli tillardagi tibbiy atamalarni qiyosiy tahlil qilish imkonini yaratadi;

O'quvchi/yosh mutaxassisda madaniyatlararo kommunikativ kompetensiya shakllantiradi;

Tibbiyotdagi insonparvarlik qadriyatlarini (sog'lom turmush, rahmdillik, kasb etikasini) o'rganishga xizmat qiladi.[5]

Amaliy misollar

Termin Kelib chiqishi Madaniy izoh

Hippokrat qasamyodi Qadimgi Yunoniston Tibbiyotda axloqiy mas'uliyat ramzi

Virus Lotincha virus — zahar Avval zahar ma'nosida, keyin mikroorganizmlarga nisbatan ishlatilgan

Tibbiyot Arabcha tibb — davolash san'ati Islom olimlari orqali o'zbek tiliga kirgan

Diagnostika Yunoncha diagnosis — ajratish, aniqlash Tibbiy madaniyatda ilmiy aniqlik timsoli[6]

O'qitish usullari

Etimologik tahlil – terminlarning kelib chiqishini o'rganish.

Qiyosiy tahlil – bir terminning turli tillardagi qo'llanishini taqqoslash.

Madaniy kontekstda o'qitish – termini tarixiy, falsafiy yoki diniy manbalar bilan bog'lash.

Rol o'yinlari va klinik ssenariylar – terminlarni real tibbiy vaziyatlarda qo'llash.[7]

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, tibbiy terminologiyani o'qitishda lingvokulturologik yondashuv zamonaviy tibbiy ta'limning ajralmas qismi hisoblanadi. Chunki tibbiy terminlar faqat ilmiy tushunchalarni emas, balki madaniyat, tarix va insonparvarlik qadriyatlarini ham o'zida mujassam etadi. Lingvokulturologiya tibbiy tilni o'rganishda til va madaniyatning o'zaro bog'liqligini anglash, terminlarning semantik mohiyatini to'liq tushunish va ularni milliy hamda xalqaro kontekstda to'g'ri qo'llash imkonini beradi. Bunday yondashuv talabalarda kasbiy madaniyat, axloqiy mas'uliyat va madaniyatlararo muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shuningdek, tibbiy terminologiyani lingvokulturologik asosda o'qitish, tibbiy ta'lim sifatini oshiradi hamda kelajakdagi mutaxassislarning ilmiy va madaniy tafakkurini kengaytiradi.[8]

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Nurmatova, M. A. Tibbiy terminologiyani o'qitishda zamonaviy metodlar. – Toshkent tibbiyot akademiyasi, 2020.
2. Abdulxakimova, D. R. Lingvokulturologiya asoslari. – Toshkent: Universitet nashriyoti, 2019.
3. Oxford, R. Language and Culture in Medical Education. – Cambridge University Press, 2018.
4. Stedman's Medical Dictionary. – 28th Edition. – Lippincott Williams & Wilkins, 2006.
5. Crystal, D. The Cambridge Encyclopedia of Language. – Cambridge University Press, 2010.
6. Shirinov, M. B. Tibbiyotda terminologik birliklarning shakllanishi va ularning o'qitilish masalalari. // "Oliy ta'limda innovatsiyalar" ilmiy jurnali, №3, 2022.
7. Sapir, E. Language: An Introduction to the Study of Speech. – New York: Harcourt, Brace & Co., 1921.
8. Xaydarov, A. Lingvokulturologiyaning nazariy asoslari va ta'limdagi ahamiyati. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2021.

